

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Milady Tomkové a soudců JUDr. Kateřiny Šimáčkové a JUDr. Bohuslava Hnízdila v právní věci žalobce: **P. Č.,** proti žalované: **Česká advokátní komora,** se sídlem Národní 16, Praha 1, proti dvěma rozhodnutím žalované ze dne 2. 4. 2010, č. j. 803/10 a č. j. 800/2010, v řízení o kasační stížnosti žalobce **1)** ze dne 18. 6. 2010 proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 10. 6. 2010, č. j. 6 A 93/2010 - 10, a **2)** kasační stížnost žalobce ze dne 19. 10. 2010 proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 29. 9. 2010, č. j. 6 A 93/2010 - 23,

takto:

I. Věci vedené u Nejvyššího správního soudu pod sp. zn. 6 Ads 142/2010 a pod sp. zn. 6 Ads 143/2010 **se spojují** ke společnému projednání. Věc bude nadále vedena pod sp. zn. 6 Ads 142/2010.

II. Usnesení Městského soudu v Praze ze dne 29. 9. 2010, č. j. 6 A 93/2010 - 23, **se ruší**.

III. Kasační stížnost z 18. 6. 2010 proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 10. 6. 2010, č. j. 6 A 93/2010 - 10, **se zamítá**.

IV. Žalované **se nepřiznává** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti z 18. 6. 2010.

V. Žalobci **se nepřiznává** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti z 19. 10. 2010.

Odůvodnění:

Žalobce (dále jen „stěžovatel“) se žalobou u Městského soudu v Praze (dále též „městský soud“) domáhal, aby městský soud zrušil shora označená dvě rozhodnutí žalované, jímž žalovaná rozhodla tak, že stěžovateli nebyl určen advokát k poskytnutí bezplatné právní služby. Městský soud usnesením ad 1), č. j. 6 A 93/2010 - 10 ze dne 10. 6. 2010, zastavil řízení o žalobě, neboť stěžovatel nezaplatil soudní poplatek za žalobní řízení; toto usnesení stěžovatel napadl kasační stížností ze dne 18. 6. 2010. Napadeným usnesením ad 2), č. j. 6 A 93/2010 - 23 ze dne 29. 9. 2010, městský soud zastavil řízení o kasační stížnosti z 18. 6. 2010, neboť stěžovatel nezaplatil soudní poplatek za řízení o této kasační stížnosti; i toto rozhodnutí stěžovatel napadl kasační stížností (z 19. 10. 2010, předána k poštovní přepravě týž den).

Nejvyšší správní soud ze soudního spisu zjistil následující skutečnosti důležité pro rozhodnutí:

Stěžovatel u městského soudu podal žalobu ze dne 19. 4. 2010 (k poštovní přepravě předána dne 21. 4. 2010). Městský soud stěžovatele usnesením ze dne 14. 5. 2010, č. j. 6 A 93/2010 - 6, vyzval k zaplacení soudního poplatku za žalobu proti dvěma rozhodnutím ve výši 4000 Kč a stanovil mu k tomu lhůtu 3 dnů, současně stěžovatele poučil o následcích nezaplacení soudního poplatku a o možnosti požádat soud o osvobození od soudních poplatků. Usnesení si stěžovatel převzal dne 24. 5. 2010. V soudním spise následuje přípis stěžovatele z 2. 6. 2010 (k poštovní přepravě předáno 2. 6. 2010), v němž stěžovatel poukazuje na to, že od jeho žaloby uplynul měsíc a půl a žádá o přiznání odkladného účinku své žaloby. Dne 10. 6. 2010 městský soud vydal usnesení ad 1), č. j. 6 A 93/2010 - 10, jímž žalobní řízení zastavil pro nezaplacení soudního poplatku. Stěžovatel si usnesení ad 1) převzal dne 14. 6. 2010.

Usnesení ad 1) stěžovatel napadl kasační stížností z 18. 6. 2010, uvedl v ní kromě námitek vůči usnesení ad 1) (srov. k odůvodnění výroku III.), že kasační stížnost podává bez zaplacení soudního poplatku za kasační stížnost a bez zastoupení. Městský soud usnesením z 5. 8. 2010, č. j. 6 A 93/2010 - 16, stěžovatele vyzval k přeložení plné moci zvolenému advokátu pro řízení o kasační stížnosti, a usnesením č. j. 6 A 93/2010 - 17 z téhož dne vyzval stěžovatele k zaplacení soudního poplatku za kasační stížnost. Stěžovatel na uvedená usnesení reagoval přípisem z 19. 8. 2010, v němž soud upozornil, že Nejvyšší správní soud (dle názoru stěžovatele ústavně - nekonformně) na zaplacení soudního poplatku a zastoupení advokátem netrvá v obdobných řízeních. Stěžovatel z tohoto důvodu odmítl výzvám vyhovět. Městský soud dne 29. 9. 2010 usnesením ad 2), č. j. 6 A 93/2010 - 23, řízení o kasační stížnosti z 18. 6. 2010 zastavil, neboť stěžovatel nezaplatil soudní poplatek za řízení o kasační stížnosti; stěžovatel usnesení převzal dne 14. 10. 2010. Dne 19. 10. 2010 stěžovatel usnesení ad 2) napadl kasační stížností.

K výroku I.

Nejvyšší správní soud rozhodl výrokem I., že se obě řízení spojují podle § 39 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, (dále jen „s. ř. s.“), za použití § 120 s. ř. s. V obou řízeních vedených před Nejvyšším správním soudem se totiž jedná o věci, které spolu úzce souvisí; jedná se o dvě usnesení téhož městského soudu vydaná v témže soudním

řízení vedeném u tamního soudu pod sp. zn. 6 A 93/2010. Městský soud nejprve rozhodl o zastavení žalobního řízení (usnesení ad 1/); toto usnesení stěžovatel napadl kasační stížností ze dne 18. 6. 2010. Řízení o této kasační stížnosti bylo městským soudem též zastaveno pro nezaplacení soudního poplatku (usnesení ad 2/). Posléze uvedené usnesení stěžovatel napadl kasační stížností (z 19. 10. 2010).

K výroku II.

Nejvyšší správní soud se nejprve musel z logiky věci zabývat v pořadí druhou kasační stížností (z 19. 10. 2010), neboť pouze v případě, že bude shledána důvodnou, bude možno vést řízení o kasační stížnosti z 18. 6. 2010, které je v současné chvíli pravomocně zastaveno.

Usnesením ad 2), č. j. 6 A 93/2010 - 23, městský soud zastavil řízení o kasační stížnosti z 19. 10. 2010 pro nezaplacení soudního poplatku za toto řízení. V kasační stížnosti stěžovatel rozhodnutí vytýká nezákonnost a svévoli. Konkrétně uvádí, že městský soud nezohlednil jím připomínanou judikaturu Nejvyššího správního soudu stran nevyžadování soudních poplatků za kasační stížnost. Stěžovatel navrhuje, aby Nejvyšší správní soud napadené usnesení ad 2) zrušil, rozhodnout ve věci samé přikázal jinému než městskému soudu, neboť městský soud rozhoduje s nenapravitelnou svévolí, a konečně *„předložení ust. 103-1, 105-2 SŘS v kontextu položky sazebníku poplatků 15 ÚS, nelze-li překlenout striktní neúčelovou dikci stran podmínek řízení ústavně-konformním výkladem“*.

Stěžovatel je osobou oprávněnou k podání kasační stížnosti, neboť byl účastníkem řízení, z něhož napadené rozhodnutí krajského soudu vzešlo (§ 102 s. ř. s.), a tuto kasační stížnost podal včas (§ 106 odst. 2 s. ř. s.). Projednání kasační stížnosti nebrání ani nedostatek zastoupení stěžovatele ve smyslu § 105 odst. 2 s. ř. s (srov. dále). V kasační stížnosti uplatňuje důvody, jež lze podřadit pod § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s. - nezákonnost rozhodnutí o zastavení řízení, jde tedy o důvod přípustný podle § 104 odst. 4 téhož zákona. Nejvyšší správní soud za této situace usnesení ad 2) městského soudu v mezích řádně uplatněných kasačních důvodů a v rozsahu kasační stížnosti podle § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s. přezkoumal, přitom dospěl k závěru, že kasační stížnost je důvodná.

K otázce nutnosti platit soudní poplatek za řízení o kasační stížnosti proti rozhodnutí o zastavení žalobního řízení z důvodu nezaplacení soudního poplatku se Nejvyšší správní soud již v minulosti vyjádřil, v rozsudku ze dne 13. 9. 2007, č. j. 9 As 43/2007 - 77, uvedl, že *„v řízení o kasační stížnosti, jehož předmětem je posouzení zákonnosti rozhodnutí o zastavení řízení, které bylo důsledkem nezaplacení soudního poplatku za předchozí kasační stížnost, by opětovné trvání jak na podmínce uhrazení poplatku pro toto řízení, tak i na podmínce povinného zastoupení ve svém důsledku znamenalo jen další řetězení téhož problému, což by popíralo smysl samotného řízení, a zároveň by nesvědčilo ani zásadě hospodárnosti a rychlosti řízení, která se obecně uplatňuje ve vztahu k výkonu celé veřejné správy.“* (všechna zde citovaná rozhodnutí Nejvyššího správního soudu jsou dostupná na www.nssoud.cz). V popsaných případech tedy kasační řízení nepodléhá poplatkové povinnosti, ani povinnému zastoupení advokátem. Obdobně rozhodoval Nejvyšší správní soud ve věci stěžovatele i rozsudkem č. j. 6 Ads 140/2010 - 44 ze dne 5. 1. 2011.

Nejvyšší správní soud v posuzované, skutkově velmi obdobné věci neshledal důvodu se od vysloveného názoru odchýlit, neboť jej považuje za souladný s právem účastníků na přístup k soudu. V posuzované věci tedy zdejší soud musí konstatovat, že městský soud pochybil, trval-li na zaplacení soudního poplatku za kasační stížnost z 29. 9. 2010 a poté řízení o ní zastavil. Z tohoto důvodu Nejvyšší správní soud dle § 110 odst. 1 s. ř. s. usnesení ad 2) č. j. 6 A 93/2010 - 23 bez dalšího zrušil; tím se mu otevřel procesní prostor k věcnému projednání kasační stížnosti z 18. 6. 2010 proti usnesení ad 1) č. j. 6 A 93/2010 - 10.

K výroku III.

Usnesením ad 1), č. j. 6 A 93/2010 - 10, městský soud zastavil řízení o žalobě pro nezaplacení soudního poplatku. Stěžovatel se v kasační stížnosti z 18. 6. 2010 domáhá zrušení napadeného rozhodnutí. Uvádí, že v poštovní zásilce odeslané městskému soudu dne 2. 6. 2010 podal žádost o osvobození od soudních poplatků pro toto řízení, o čemž *„svědčí list 41 v řízení 10 Ca 150/09“*, a že o jeho žádosti nebylo rozhodnuto, resp. městský soud tuto skutečnost zamlčel. Dle stěžovatele je nepochybné, že u šestého senátu městského soudu se jeho žádosti o osvobození od soudních poplatků ztrácejí opakovaně. Nadto podotýká, že nebyl městským soudem vyrozuměn, že poštovní zásilka ze dne 2. 6. 2010 neobsahuje všechny na obálce vypočtené písemnosti. Soud se dle stěžovatele zaměřil na vyměření dvojnásobného poplatku a nevyhověl žádosti o odklad, která je přednostní.

Stěžovatel je osobou oprávněnou k podání kasační stížnosti, neboť byl účastníkem řízení, z něhož napadené rozhodnutí krajského soudu vzešlo (§ 102 s. ř. s.), a tuto kasační stížnost podal včas (§ 106 odst. 2 s. ř. s.). Projednání kasační stížnosti nebrání ani nedostatek zastoupení stěžovatele ve smyslu § 105 odst. 2 s. ř. s. (srov. odůvodnění k výroku II.). V kasační stížnosti uplatňuje důvody, jež lze podřadit § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s. - nezákonnost rozhodnutí o zastavení řízení, jde tedy o důvod přípustný podle § 104 odst. 4 téhož zákona. Nejvyšší správní soud za této situace usnesení ad 1) městského soudu v mezích řádně uplatněných kasačních důvodů a v rozsahu kasační stížnosti podle § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s. přezkoumal, přitom dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

Zákonodárce v zákoně č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, určil, že řízení před soudy je zásadně zpoplatněno. Poplatková povinnost pak stíhá v případě poplatků za řízení (§ 1 písm. a/ zákona o soudních poplatcích) toho z účastníků, jenž podává návrh na zahájení řízení (§ 2 cit. zákona). Zákon upravuje též „sankci“ za nezaplacení soudního poplatku: podle ust. § 9 odst. 1 *„nebyl-li poplatek za řízení* [...] *zaplacen, soud vyzve poplatníka k jeho zaplacení ve lhůtě, kterou mu určí; po marném uplynutí této lhůty soud řízení zastaví.“* Zákon tedy jednoznačně stanoví jak povinnost soudní poplatek zaplatit, tak následky jejího nesplnění.

V posuzovaném případě je nepochybné, že městský soud postupoval zcela v souladu se zákonem; stěžovatele nejprve vyzval k zaplacení soudního poplatku za žalobní řízení, poučil jej o následcích nesplnění uložené povinnosti a též o možnosti požádat o osvobození od soudních poplatků (viz usnesení z 14. 5. 2010, č. j. 6 A 93/2010 - 6).

Stěžovatel však postupu městského soudu vytýká jednak, že mu stanovil příliš krátkou lhůtu k zaplacení soudního poplatku (3 dny), jednak, že nerozhodl o jeho žádosti o osvobození od soudních poplatků, jež měla být součástí zásilky adresované městskému soudu dne 2. 6. 2010.

Pokud jde o lhůtu k zaplacení soudního poplatku Nejvyšší správní soud v jejím stanovení neshledává žádnou nezákonnost. Městský soud sice stanovil lhůtu poměrně krátkou, avšak v délce tří dnů bývá tato lhůta stanovována obvykle; nadto je nutno zdůraznit, že splnit poplatkovou povinnost může ve správním soudnictví účastník řízení až do okamžiku, kdy rozhodnutí o zastavení řízení pro nezaplacení soudního poplatku nabude právní moci (srov. § 9 odst. 7 zákona o soudních poplatcích „*Usnesení o zastavení řízení pro nezaplacení poplatku zruší soud, který usnesení vydal, je-li poplatek zaplacen ve věcech správního soudnictví dříve, než usnesení nabylo právní moci* [...]“). Konečně Nejvyšší správní soud upozorňuje, že městský soud řízení zastavil až dne 10. 6. 2010 a usnesení nabylo právní moci 14. 6. 2010, stěžovatel měl tedy fakticky k zaplacení soudního poplatku dobu tří týdnů (od 24. 5. 2010 do 14. 6. 2010). Stěžovatelova námitka tedy není důvodná.

Namítá-li stěžovatel, že dne 2. 6. 2010 požádal o osvobození od soudních poplatků pro žalobní řízení a městský soud o žádosti měl rozhodnout, nelze ani tuto námitku shledat důvodnou. Ze shora podaného přehledu úkonů je zřejmé, že soudní spis sp. zn. 6 A 93/2010 neobsahuje žádnou písemnost z uvedeného dne. Z jiných soudních spisů městského soudu, které byly Nejvyššímu správnímu soudu též předloženy (sp. zn. 6 A 94/2010, sp. zn. 6 A 95/2010 a sp. zn. 6 Ca 77/2009), zdejší soud zjistil, že stěžovatel skutečně městskému soudu dne 2. 6. 2010 odeslal poštovní zásilku, na níž bylo stěžovatelem uvedeno (zvýraznění doplněno, pozn. NSS):

„*Zásilka obsahuje devatenáct podání:*

- *návrh na zahájení řízení (ObS P4)*
- *žaloba*
- *10 Ca 393/09*
- *3 Na 122/10 (8 A 67/10)*
- *9 A 74/10*
- ***6 A 92-96/10 žádost***
- *5 Ca 269/09*
- *3 Na 123/10*
- ***3 Na 125/10 (6 A 95/10)***
- *10 A 73/10*
- *10 Ca 150/09*
- *žádost informace*
- ***6 A 93/10***
- *žádost*“

Nejvyšší správní soud ověřil, že v žádném ze spisů sp. zn. 6 A 92/2010 až sp. zn. 6 A 96/2010 není obsažena žádost o osvobození od soudních poplatků pro uvedená řízení.

Z tohoto soupisu údajně obsažených podání nelze ještě jednoznačně doložit, že poznámka „*6 A 93/10 žádost*“ měla značit žádost o osvobození od soudních poplatků a nadto, že byla v obálce tato podání skutečně obsažena. Je jistě povinností soudu (zejména jeho administrativního aparátu) pečlivě vést spisy a přiřadit do nich všechna došlá podání, nicméně je třeba též brát ohled na reálný dosah lidských možností. Nejvyššímu správnímu soudu je z jeho úřední činnosti známo, že stěžovatel vede u různých soudů v České republice mnoho desítek soudních sporů (jen evidencí Nejvyššího správního soudu prochází ve více než 110 případech) a že zasílání více podání (k různým spisovým značkám) v téže zásilce je jeho běžnou praxí. Postup stěžovatele je zřejmě veden snahou o minimalizaci nákladů na poštovné. Nejvyšší správní soud musí odmítnout stěžovatelovy námitky, pokud se snad stěžovatel snaží dovozovat z jednání senátu 6 A městského soudu nějaký úmysl jej poškodit; pro takové závěry ze soudních spisů nic nesvědčí.

Je to stěžovatel, kdo má tvrdit a prokázat, že poštovní zásilka z 2. 6. 2010 obsahovala též předmětná podání, neboť městský soud může jen stěží „dokazovat“ opak (srov. k nepřípustnosti tzv. negativních důkazů v obdobné skutkové situaci rozsudek Nejvyššího správního soudu z 16. 7. 2009, č. j. 9 As 31/2009 - 231, tento názor byl aprobován též Ústavním soudem v usnesení z 30. 3. 2010, sp. zn. I. ÚS 2480/2009). Městský soud spolu s Nejvyšším správním soudem ve spisech sp. zn. 6 A 92/2010 až sp. zn. 6 A 96/2010 a sp. zn. 10 Ca 150/2009, jež mají k dispozici jakožto výsledky své úřední činnosti, zjistily pouze, že se v některých z těchto spisů nachází shora zmíněná obálka od zásilky z 2. 6. 2010 s uvedeným popisem. Nejvyšší správní soud s ohledem na to, že jiné spisy obsahují písemnosti z předmětné zásilky, nevidí rozumný důvod, proč by právě žádost o osvobození od soudních poplatků neměla být založena do příslušného spisu. Zdejší soud tedy dospěl k závěru, že uvedená žádost pravděpodobně nebyla v poštovní zásilce z 2. 6. 2010 obsažena.

Konečně Nejvyšší správní soud nemůže přisvědčit názoru stěžovatele, že je povinností městského soudu informovat stěžovatele o tom, že se v jím odeslané zásilce nenachází všechny v soupisu uvedené dokumenty. Jak již bylo uvedeno, vzhledem k praxi stěžovatele posílat mnoho písemností v jedné zásilce (19 dokumentů jako v uvedeném případě není výjimkou) a k frekvenci jeho podání, není takový postup představitelný. Jistě by si bylo lze představit, že podatelna soudu při přijetí zásilky provede její kontrolu a případně zjištěné nesrovnalosti poznamená např. na obálku; takový postup by městskému soudu konec konců umožnil provést shora uvedený „důkaz“ negativní skutečnosti, avšak Nejvyšší správní soud je toho názoru, že jej nelze vyžadovat a v běžném provozu možné běžně užívat.

Nejvyšší správní soud tedy uzavřel, že stěžovatel neprokázal, že městskému soudu předložil dne 2. 6. 2010 žádost o osvobození od soudních poplatků; městský soud tedy rozhodl o zastavení žalobního řízení zcela v souladu se zákonem o soudních poplatcích a soudním řádem správním. Z tohoto důvodu Nejvyšší správní soud shledal kasační stížnost z 9. 8. 2010 nedůvodnou a jako takovou ji dle § 110 odst. 1 s. ř. s. zamítl.

Na okraj pak Nejvyšší správní soud považuje za nutné vyjádřit se k námitce obsažené v obou kasačních stížnostech, která nesměřovala přímo k meritu věci.

Stěžovatelova výtka, že městský soud provedl nepřípustný důkaz spisem sp. zn. 10 Ca 150/2009, z něhož zjistil, že tento spis neobsahuje předmětné podání z 2. 6. 2010, je lichá. Soud měl uvedený spis k dispozici jakožto výsledek své soudní (úřední) činnosti a stěžovatel odkázal na konkrétní list tohoto spisu, aby podpořil své tvrzení o existenci předmětné zásilky z 2. 6. 2010; soud tedy v uvedeném spise ověřil stěžovatelovo tvrzení. Takový postup je přípustný s ohledem na § 121 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, (ve spojení s § 64 s. ř. s.).

K výroku IV. a V.

O nákladech řízení rozhodl Nejvyšší správní soud v souladu s ustanovením § 60 odst. 1 s. ř. s. V řízení o kasační stížnosti z 18. 6. 2010 proti usnesení ad 1) neměl stěžovatel ve věci úspěch, proto mu náhrada nákladů řízení nenáleží. Ve věci úspěšná žalovaná náhradu nákladů řízení nepožadovala a ani ze soudního spisu nevyplývá, že by jí v řízení vznikly nějaké náklady přesahující náklady její běžné úřední činnosti, Nejvyšší správní soud jí tedy žádnou náhradu nákladů nepřiznal, ač by na ni jinak měla právo.

V řízení o kasační stížnosti z 19. 10. 2010 byl stěžovatel úspěšný, náleželo by mu tedy právo na náhradu nákladů řízení. Stěžovatel však toto právo v řízení neuplatnil a ze soudního spisu nelze výši nákladů stanovit, soud proto náhradu nákladů nepřiznal.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 9. března 2011

JUDr. Milada Tomková
předsedkyně senátu